

Komentaras

2014 03 21

Lietuvos apdirbamoji pramonė išsaugo pagrindinio variklio vaidmenį

Statistikos departamento duomenimis, Lietuvos apdirbamosios pramonės produkcija šių metų sausio-vasario mėn. buvo 4,8 proc. mažesnė nei prieš metus. Atkreipiame dėmesį, kad rafinuotų naftos produktų gamybos šakos svoris bendrojoje apdirbamosios pramonės produkcijoje yra ženklus ir siekia net apie trečdalį, todėl bendras apdirbamosios pramonės rezultatas yra ypač jautrus svyravimams šioje šakoje.

Apdirbamosios gamybos produkcija be rafinuotų naftos produktų šių metų sausio-vasario mėn. padidėjo 11,1 proc. palyginti su atitinkamu pernai metų laikotarpiu. Pagrindiniai apdirbamosios gamybos produkcijos lokomotyvai šiemet – sparčiai augę maisto prekių, baldų, gumos ir plastikų pramonės šakų produkcija ir eksportas. Tuo tarpu inkaro vaidmenį išlaikė chemijos pramonė dėl dar vis aukštos palyginamosios bazės pernai metų pradžioje. Lietuvos trąšų gamintojų problemos, susijusios su Rusijos ir Baltarusijos trąšų gigantų konfliktu, prasidėjo šiek tiek vėliau, todėl šiuo metu chemijos pramonės nuosmukis vis dar itin ryškus.

Nors pirmaisiais šių metų mėnesiais pramonės įmonių vadovų apklausos rodė gerėjančias sektoriaus nuotaikas tiek vertinant gamybos apimtis, tiek planuojamą eksporto srautą, tačiau įtampa Ukrainoje ir tolesnė įvykių drama, įsukusi didžiąją dalį pasaulio priverstė ne vieną Lietuvos pramonės atstovą suklusti. Apdirbamoji pramonė, viena labiausiai į išorę orientuotų veiklų, eksportuojanti net du trečdalius pagamintos produkcijos. Pastaraisiais metais tai buvo Lietuvos „arkliukas“, ištempęs ekonomiką į tvarios raidos kelią. Tačiau šiuo metu vėl tenka mūsų eksportuotojams rimtai persvarstyti savo eksporto rinkų struktūras ir verslo plėtros geografinės kryptis. Ypač neramu dirbantiems su Rytų rinkomis, nes rizika išaugo ne procentais, o kartais.

Rusija, ilgą laiką maitinusi Lietuvos eksportuotojus patrauklia grąža, erdvia rinka ir kasmet vis didesne paklausa lietuviškoms prekėms, tampa vis labiau rizikinga. Net ir be šiuo metu stebimos aklavietėje strigusio politinio Rytų-Vakarų konflikto, Rusijos ekonomika susiduria su rimtomis struktūrinėmis problemomis. Be kaistančio vidaus vartojimo ir energetinių šaltinių eksporto, ši ekonomika neturi jokių lokomotyvų. Jau pernai rašėme, kad šios šalies pramonė pasiekusi savo gamybos galimybių ribą. Tai įrodo lėto BVP augimo ir maksimalaus gamybos veiksmų išnaudojimo kombinacija. Iš tikrųjų, Rusijos BVP metinis augimas vos siekia 1 proc., tuo tarpu nedarbo lygis strigęs 5,6 proc. Žemumose, o kapitalo panaudojimo lygis pasiekė istorines aukštumas. Tai rodo, kad Rusijos ekonomika išaugo savo ūkio struktūros „marškinėlius“, metas atsinaujinti – modernizuoti gamybinius pajėgumus, investuoti į technologinę pažangą ir tuo kilstelėti gamybos galimybių ribą aukštyn. Tačiau, kad ši šalis apie tai net negalvoja, rodo neaugančios materialinių investicijų apimtys. Be viso to, didelį neigiamą poveikį lietuviškų prekių šioje rinkoje konkurencingumui turėjo vien nuo šių metų pradžios 26 proc. lito atžvilgiu nuvertėjęs rublis.

Džiugu tai, kad vis sveikesnę raidą demonstruoja pagrindinė Lietuvos rinka – ES. Pernai iškopęs iš recesijos liūno, šis regionas demonstruoja vis tvaresnius atsigavimo ženklus, o žymiai pasitaisiusi valdžios sektoriaus finansų sveikata turėtų leisti fiskalinius diržus atlaisvinti bent keletu skylių. Tuo tarpu pagrindinės Lietuvos eksporto partnerės – Vokietija, Švedija, Lenkija, Latvija ir Estija – vienos sveikiausių, sparčiausiai augančių ES ekonomikų pagreičio tikrai neturėtų prarasti pagreičio, o drauge ir apetito lietuviškoms prekėms.

Tad, akivaizdu, kad tam tikri Lietuvos pramonės segmentai (pvz. maisto pramonės šakos) šiuo metu susiduria su sunkiai valdomomis rizikomis ir yra priversti galvoti apie planą B, jei jos taptų realybe. Tačiau bendriems apdirbamosios pramonės rezultatams Rusijos rinkos rizikos turi ribotą poveikį, nes lietuviškos kilmės prekių (be mineralinių produktų) eksporto į šią rinką svoris nėra toks jau didelis – 2013 m. šiai rinkai teko 7,1 proc. visų lietuviškos kilmės prekių.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel.: +370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys | Rinkų tarnyba